

De legende der rogstekers in beeld : stad Weert: groote carnavalsoptocht op 1 maart 1897

<https://hdl.handle.net/1874/237201>

Art 103-149

mm 14151

Stad Weert. Groot Carnavalsoptocht op 1 Maart 1897.

DE LEGENDE DER ROGSTEKERS

Bibliotheek
KINDERBROEDER
WEERT.

in beeld.

TAFEREEL NO. 10. Steek Jan steek met betrouwen
Steek Jan of het zal ons rouwen.

Drukker Uitgever: EMM. SMEETS, WEERT.

Prijs 10 Cent.

„St. Antonius' en „Concordia"
 Nieuw- en Oude
 Aan een ieder bij de Bure. van de
 Zomers heeft ook den goeden naam van de
 de BOONEN de Kasteelen, konde van de
 Hij heeft xij. tuin netjes in orde ge
 In moet zijn opzigt van de schone
 recht

GROOTE CARNAVALSOPTOCHT,

voorstellende de

LEGENDE van het ROGSTEKEN.

De Stoet zal bestaan uit twaalf Hoofdgroepen, naar de bekende Aquarel van den Heer HENRI SCHAEKEN.

De teekeningen in dit Peest-programma zijn de trouwe reproductie van genoemde schilderij; zij zijn geteekend en op steen gebracht door den Heer JOS, SMEETS.

Deze hoofdgroepen stellen de legende voor, en zijn de opvolging der verschillende feiten. Vóór, tusschen en achter DIE tafereelen zijn gevoegd historische personages, corporaties en personen-groepen uit dat tijdvak.

De Stoet gaat uit van af het café LAARMANS (vroeger KINDEREN VERSCHUEREN) op HUSHOVEN, waar hij te één uur, Maandag, 1 Maart a. s., wordt opgesteld. Deelnemers moeten vóór half één ter plaatse zijn.

De Stoet zal bij gunstig weder den volgenden weg nemen:

Hushoven -- Kanaaldijk -- Biest -- Oelenmarkt -- Hoogstraat -- Markt -- Molenstraat -- Wal (Molenpoort - Bassin) -- Morgat -- Beekstraat -- Markt -- Langstraat -- Wal (Langpoort - Maaspoort) -- Maasstraat -- Markt;

bij minder gunstig weder of slechte wegen:

Hushoven -- Kanaal -- Bassin -- Wal (Bassin - Molenpoort) -- Molenstraat -- Beekstraat -- Hoo-gensteenweg -- Oelenmarkt -- Hoogstraat -- Markt -- Maasstraat -- Wal (Maaspoort - Langpoort) -- Langstraat -- Markt.

Aldaar ontbinding van den Stoet.

In den Optocht mag niemand een masker dragen.

DE REGELINGSCOMMISSIE:

DE SECRETARIS-PENNINGMEESTER,

Emm. SMEETS Jr.

DE PRESIDENT,

Math. KNEEPKENS.

COMMISSARISSEN:

P. CLERCX, A. H. LODER, W. LEENDERS, G. DREESEN, H. SCHAEKEN, Aug. ZEGUERS, Fr. van ASTEN, Jos. ESSER, Jos. SMEETS H, van de LAAR Fzn., L. KNEEPKENS, H. van AUBEL, A. LOIX, Arn. JANSEN, Fr. MEEWIS, Jac. ZEGUERS.

De Rogstekers van Weert,

zooals de geschiedenis dat leert.

Verzameld uit de Archieven van de Gemeente
van het jaar 1001, door JEAN COURAGE.

Burgers, burgeressen en buitenlien,
Van dit jaar zult ge in Weert iets extra's zien:
Iets wat vroeger, lang geleden, is voorgekomen,
En waarvan we, in dien tijd, een afdruk hebben genomen.
Om nu de zaken niet te veel vooruit te loopen,
Raden wij u aan een prospectus te koopen.
Het adres is bij Manuel Smeets in de Beekstraat,
Die een ieder die bij hem komt welwillend te woord staat.
In dit prospectus staat alles geteekend of vermeld,
En 't kost zoo weinig, 't is maar een dubbeltje geld.
Ge ziet daar de menschen in hun oude costumen
Kleinen en grooten, magere en ook met groote volumen.
Ze zijn al lang dood, maar dat hindert ons niet.
In hun tijd hadden ze, even als wij nu, soms plezier en verdriet.

Op rabot gaan konden ze evengoed als de tegenwoordige menschen,

Maar om er nu nog lij te zijn, zouden zij wel wenschen.
In dien tijd dan, was een rog een wonderlijk dier.
Hij geleeke op een fatsoenlijk sterveling geen zier.
Hij had geen bokspooten, geen horens maar wel een staart,
En was voor de liefhebbers 't kijken wel waard.
Vroeger, 't is eenige honderd jaar geleden,
Is zoon dier eens van een huifkar gegleden.
Men wist niet wat 't was, de duivel of zijn grootje,
Maar 't zag er leelijk uit en kon wel tegen een stootje.
Bij klokgelui, trommelslag en luid gebel,
Zelfs met een «biekaer» overtrokken met kalfsvel,
Werden boeren, burgers en weerbaarheid opgeroepen tot den strijd.

Och, och! Wat was dat toen een treurigen tijd.
De oude vrouwtjes verlieten heur spinnewiel,
Heur mannen de centrefuge in hun blauwen kiel.
De schutten wapenden zich met rieken en lansen,
En ziet daar nu warempel de poppen aan 't dansen.
Ten overvloede kwam nog een kanon van de artillerie,
Het was braaf verroest en nieuw geweest in 't jaar 1000 en drie.

Bevend van moed en toch vastberaden
Begonnen ze dat vreeselijk moordtuig te laden.
Spoedig waren allen ter plaatse gesneld,
En werden pieken, lansen en rieken geveld.
Jan Koek stond met zijn lans vooraan,
Zijn buurvrouw schreeuwde achteraan:
«Steek, Jan, steek met betrouwen,
Steek, Jan, of het zal ons rouwen».
Lies, Jan's vrouw, riep toen terstond:
«Als diene Jan stong, woo miene Jan stong,
Doe zoots neet zegge Jan stek!»
Men stak echter niet, was bang voor het beest,
Nog nooit was dan ook de duivel op Rosveld geweest.
Om kort te gaan, ze stonden op een afstand te beven,
En was er niet iets anders gebeurt, 't ondiër zou *nog* leven.
Daar komt op eens een huifkar aangereden,
Hoe laat 't was, weet ik niet, 't is al zoo lang geleden.
De voerman springt er af, ziet al die menschen staan,
En vraagt wat er te doen is en zij niet huiswaarts gaan!
Onder veel geschreeuw, getier en wapengerommel,
Wijst men op het dier en roept: «Daar ligt de drommel.»
De voerman, onbevreesd, lacht nu in zijn baard,
Nu hij den drommel ziet met zijn langen staart.
Hij snelt er ijlings heen, wil het dragen op zijn rug,
Doch het saamgeschoolde volk houdt hem daarvan terug,
En roept dan luidkeels uit: «Man! wees dan toch voorzichtig
Anders zijn wij aan 't verloren gaan uwer ziel medeplichtig.»
«Maar menschen», roept de man, «dit is een rog, een visch,
Die ik verloren heb, en 't doet me plezier, hij ruikt nog frisch.»

De voerman dronk een glaasje brandewijn, en ging toen naar huis,
De menschen dropen af, stil als een muis.

WEERT, 20 Feb. '97.

AHL.

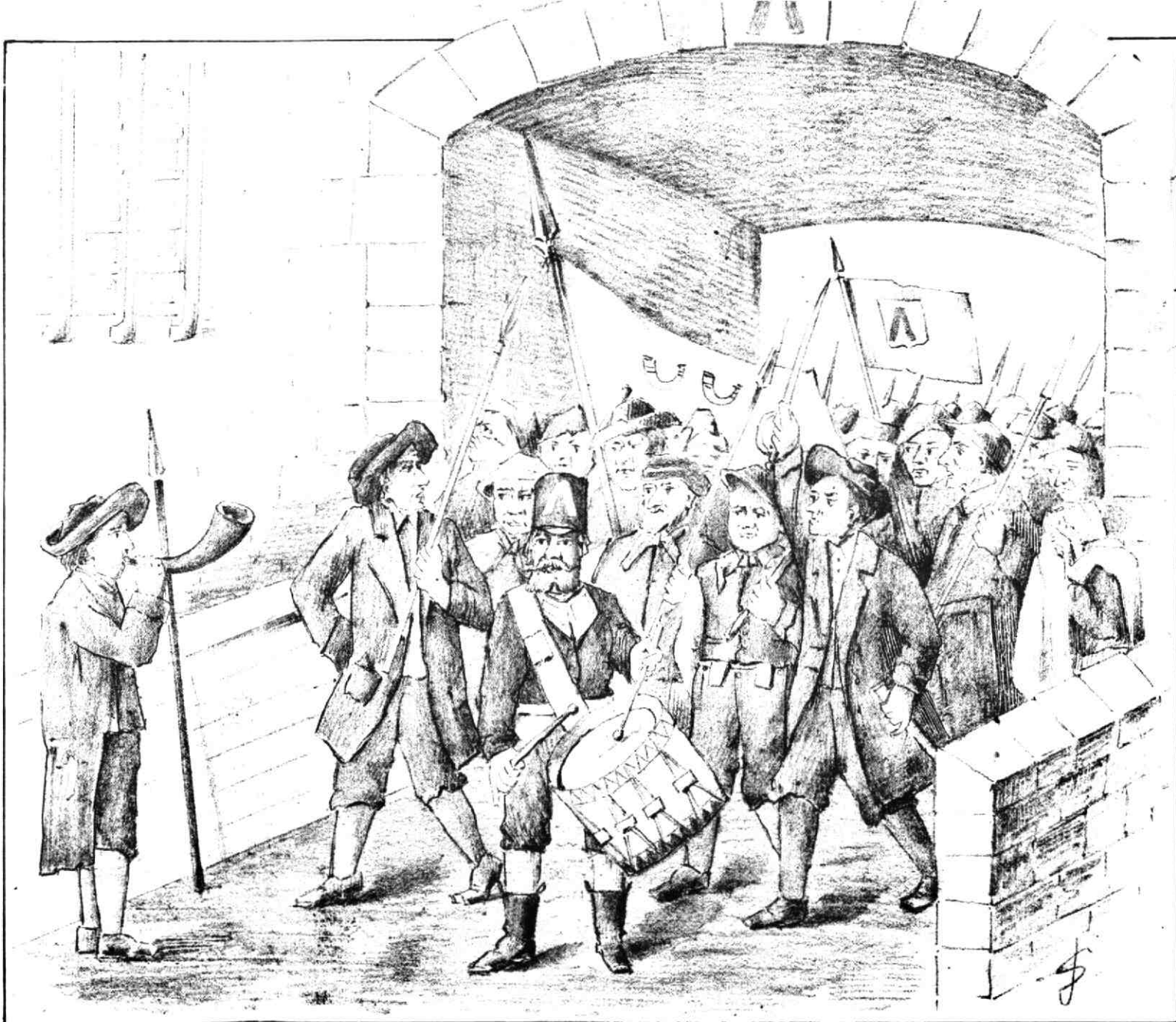

TAFEREEL NO. I. Gy Eerelooze beest die van angst zit en scheyt
Terwyl een iedereen zig wapend tot den streyt.

Orde van den optocht: No. 1. Vaandeldragers te paard met Eerewacht, No. 2. Tafereel no 1. (Rogstekers.)

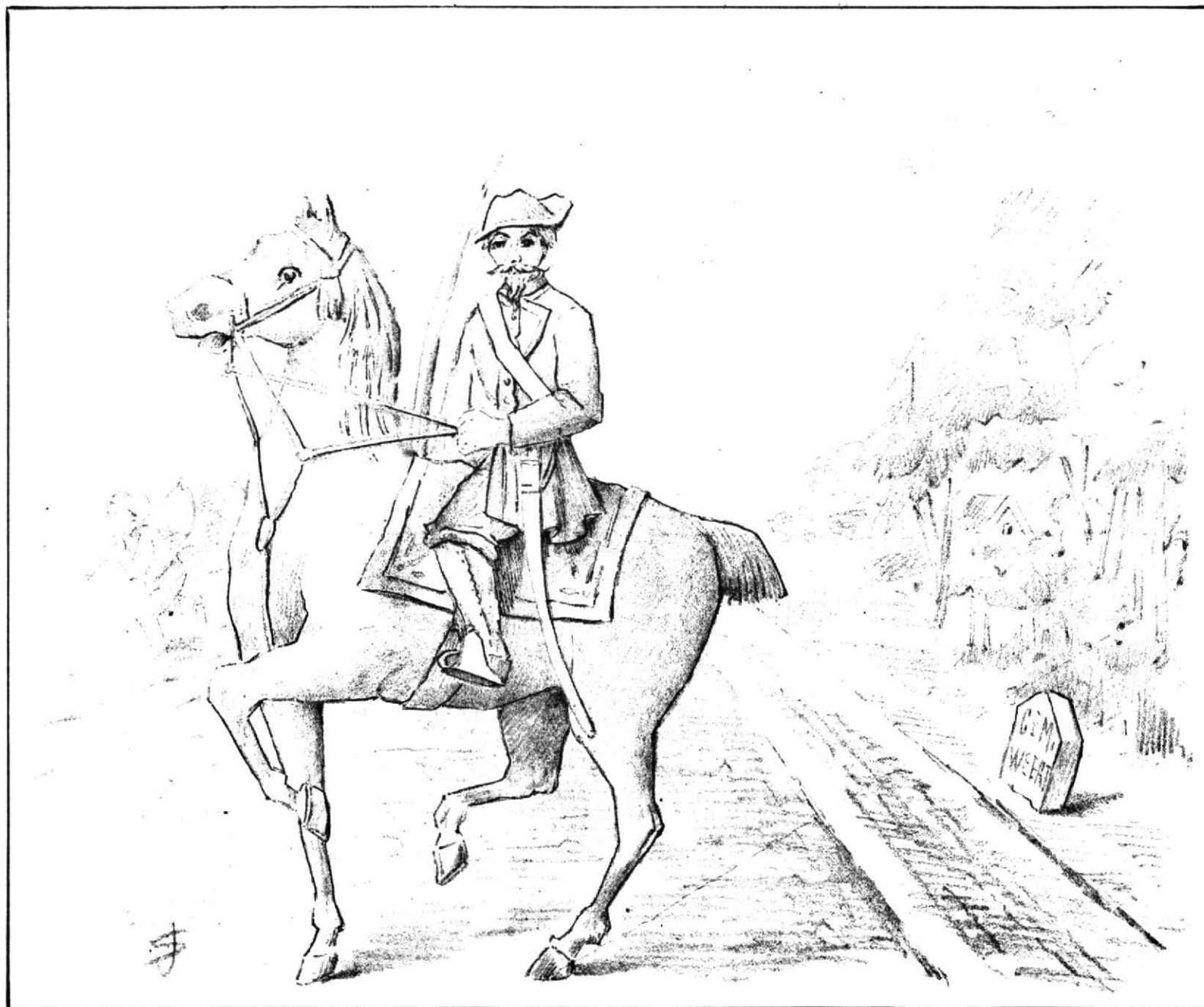

TAFEREEL NO. 2. Wy gaen d'allarm klok kleppen
Vrinden wilt uw handen reppen.

TAFEREEL no. 3

Wy komen den duyvel bestreyden
Om ons land van die plaeg te bevreyden.

TAFEREEL no. 4. Ick kom den Vourman vangen.
En doen hem bij den Duyvel hangen.

TAFEREEL no. 5.

Aan deze galg zal den duyvel hangen
Naer dat hij is gedoodt of in den streyd gevangen.

TAFEREEL no. 6. Hendrik Vos
Reydt op zynen os.

TAFEREEL NO. 7. **Vrinden gaet eens aan een zey
Op dat ick deez plaats eerst wey.**

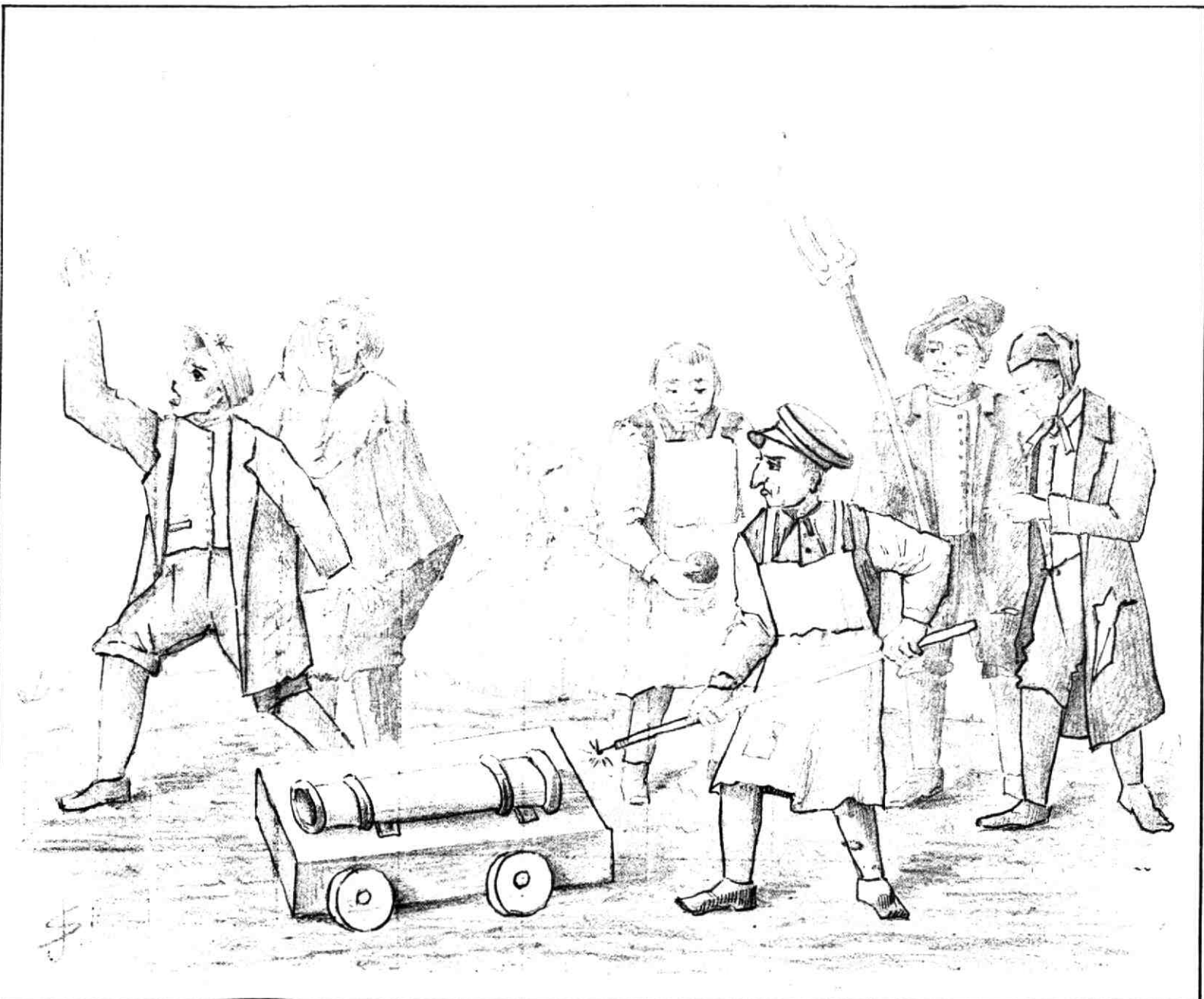
TAFEREEL NO. 8. **Brandewyn**
Die moet er zyn.

TAFEREEL no. 9 Op dit biekaer gaen ik bellen
Om een ider den streyt te mellen.

TAFEREEL NO. 10. Steek Jan steek met betrouwen
Steek Jan of het zal ons rouwen.

TAFEREEL no. 11. Al was 't den Duyvel uyt de hellen
Dog zal ik er myn canon op stellen.

TAFEREEL NO. 12.

Gy lompe Weertenaers weet gewis.
Dat dit heden was mynen vis.

DE LEGENDE.

Op rijm gebracht door ...?

Een koopman, die vroeger een ijslijken rog
Uit Holland daar ergens naar Roermond moest varen,
Vermiste zijn weg door het lage bedrog,
Zoo zegt men, van eenige Helmonsche boeren.
Hij daalde, hij naderde Weert, eene stad,
Nog niet tot die hoogte van luister gestegen,
Gelijk zij in latere tijden bezat;
O neen! dezen glans heeft zij later verkregen.
Toen schitterde 't zilveren geschenk niet zoo schoon
Waar 't grimmige Noord-Brabant nu Weert mee ziet pralen.
Men was niet in staat om met eigenen toon
Den reizenden vorst naar behooren te onthalen.
Geen wallen, geen grachten omgaven de stad;
Toen zag men voor 't outer de tombe niet pronken,
Wier marmer de beendren van Hoorne omvat;
De weg was nog hobbelig, dan hoog dan gezonken.
'k Ga nu tot den Hollandschen vischkoopman weer.
Te Weert had nog niemand de peluwe verlaten,
Toen knakkend de kar ging door de straat op en neer.
De hoef van de paarden reeds klonk door de straten,
In eens ploft de rog uit de hotsende kar,
En ligt als een ongedierte achter den wagen;
Zijn vaal-zwart, maar flikkerend oog als een star
Is zeker een teeken van onheil en piagen!
Weldra komt een aaklig, maar galmend geschreeuw
De rust der ontwakende Weertenaars storen.
— Zoo schrikken de dieren, wanneer zich de leeuw
In 't midden der zwijgende bosschen doet hooren. —
Men raast en men roept en men schreeuwt door de straat,
Het tieren zet deuren en vensteren open,
Met menschen gevuld, die men bleek van gelaat,
Ten halve gekleed en gewapend ziet loopen.
Men vraagt aan de gangers: «Wat wil dat gedruis,
Dat woelen daar? Is er een woning aan 't branden?»
Zij roepen al loopend: «Staat gij daar nog thuis?
Gij dwazen! De hel is ons aan komen randen.»
Ras werden de straten met mannen gevuld,
Men zag hen, als leeuwen, met wapenen snellen
Om aanstonds, en zonder het minste geduld,
Dat leelijk gedrocht daar, dien duivel, te vellen.
De schrik wederhield hen, zij wieren bedaard
Op het zien van dien Satan, die allen deed beven.
Men zag hen nieuwsgierig in 't ronde geschaard,
En niemand werd nog door de moordzucht gedreven.
Geen dier was te Weert, zoo vervaarlijk zwart,
Zoo vaal nog zoo leelijk getijgerd, verschenen.
Bedreigende pieken omgaven zijn staart,
't Lag plat, met geopende muil op de steenen.

Alom werd de mare van 't voorval verspreid.
Daar nadert de Schout met verstandige mannen,
En dank zij aan dezès voorzichtig beleid
Of, hemel! het had er hen ditmaal gespannen!
Zijn aankomst veroorzaakte gewoel en getier,
Een hevige moed komt de scharen bezielen;
Zij schreeuwen en rukken nu los op het dier,
En willen het aanstonds doorsteken, vernielen,
«Jan, steek!» riep een vrouw, die het venster uitkeek.
«Als ge nu Jan» zei de andere «'t gevaar zoo zaagt tergen
Als mijn Jan, dan zoudt ge niet zeggen: Jan steek!»
Dan zoudt ge geen zekeren dood voor hem vergen» —
Weldra toch doet de achtbare stem van den Schout
Met meite de ruischende menigte zwijgen:
«Weet, mannen!» zoo sprak hij, «dat aller behoud
Nu steunt op de wijze, waarop wij gaan krijgen.
Hoe zoudt gij het wagen, om zonder beleid,
Dat leelijk, dat . . . wat het ook zij, aan te tasten?
Zoo menig, die 't ongeluk niet had verbeid.
En dien toch de afgrijslijkste rampen verrasten.
Neen broeders, in orde, in orde geschaard!
Met kracht en beleid het gedrocht maar bestreden.
Eerst orde! Rukt dan er op los, onversaard,
Gelijk wij voorheen met de Buellanders streden.
Dus komen, die snaphanen dragen, vooraan:
Het kruit moet het eerst op het ongediert branden;
Dan kome ten tweede de manschap te staan,
Die het met hun puntige staal aan zal randen,
Vervolgens, wanneer het ook daaraan ontsnapt,
Indien het en snaphaan en lans mocht verbreken
Dan wordt het met sabels in stukken gekapt,
Met schoppen en rieken en pieken doorsteken
Doch eerst en vooral met de klokken geluid,
Om ook de gehuchten te wapen te roepen;
Dan wordt het geveld! Ja, dan wordt het de buit
Het pronkstuk van al dees heldhaftige troepen.
En zou het, in weerwil van al wat wij doen.
Ontsnappen, zich weren, zich durven verzetten?
Dan, broeders! dan siddert! dan vrees ik zijn woën.
't Is alles verloren! Het zal ons verpletten! . . .
Dan is het iets kwaads, geen gedrocht, maar gespuis,
Dat God ons voorzeker tot straf heeft gezonden,
O broeders! O bidt dan, en zonder gedruis
Dan worden wij lichtelijk allen verslonden.» —
«Neen, koom' het uit de afgrond, zij het uit het koor
Van Satan», hernam een verstandige schepen,
Het kan niet ontsnappen! Roept slechts den pastoor,
Zal die het niet in het latijn kunnen zweepen?» —
«'t Is recht!» zoo hervatte de dankbare schout
Zoo moet men zich steeds in zijn onheil verweren
Vultrek mijn bevelen, en weifelt behoud

Dan zullen we ons tot d'Almachtige keeren.» —
Hij sprak, en een zwaar en een brommend geraas,
Steeg op uit het midden der krielende scharen.
— Zoo razen op 't zeeveld door 't noorder geblaas
En loeien en bruisen de onstuimige baren. —
Eerst kwamen in 't ronde, doch niet al te dicht,
De zwarte geweren om 't dier te verpletten,
Dan zag men de zwaarden ten strijde gericht,
Men hoorde de glinsterende lansen nu klettren.
Dan glimde, dan stak van de scharen omhoog
Een wemelend aantal van schoppen en rieken.
Het was of een uitgestrekt bosch zich bewoog
Van snaphanen, zwaarden en lansen en pieken.
Alarm slaat nu 't doffe geroffel der trom,
Verspreidt de verwondering door de gehuchten,
Die allen in roer zijn: het klokkengehoem
Doet ijs'lijk de loopende landlieden ruchten.
Zij stroomden met hoopen door 't veld; als een wolk
Zoo worden zij zwart door de straten gedreven.
En dringen vooruit door het krielende volk,
En vragen: «Wat is er? Wat wil toch dat leven?» —
«Een allerverschrikkelijkst dier», zeide de een.
«Een ondiep uit het noorden van Rusland gekomen.
Al dreigen ons pieken zijn vaal zwarte leen.
Geen staal is bekwaam zijne woede te toomen.» —
«'t Heeft oogen», zegt de andere, «die flikken als gloed,
En sneeuw witte tanden bezetten zijne kaken
En steken uit d'open muil, ja rood als bloed;
Hij slaapt nog, maar wee! als het dier zal ontwaken.»
Die zegt: «'t Heeft in Hamont drie menschen verscheurd,
Van daar is het pijlsnel op Budel gevlogen,
Daar viel ook dit lot aan een koopman te beurt.
Men randde het aan en 't verdween uit hun oogen.» —
«Het heeft», zegt weer deze, «met ijs'lijk gehuil
In 't vliegen een driejarig kind opgenomen,
Met 't schreeuwende wicht in zijn bloedigen muil
Vloog 't heen als een wind over huizen en boomen.» —
Dit werd aan den rog al ten laste gelegd,
Doch velen, die 't ongeval beter verstonden,
De meesten geloofden en zeiden met recht,
Dat Satan hen aanviel, tot straf hunner zonden.
De Pastoor, omhangen met purper gewaad,
Ontvlamt ook de scharen met heilige woorden,
Terwijl steeds de schout met zijn schepen beraadt
Op welke manier men het dier moest vermoorden,
In al dit gewoel en geschreeuw en gevaar
Komt haastig de lachende koopman opdagen.
Hij baant zich een weg door de onmeetbare schaar
En legt den onschuldigen rog op zijn wagen.

WEERTER CARNAVAL, 1897.

Op e bekindj wi ske.

Op dan Weerter Societeite:

«Unie», «Amicitia»,
«Cercle», «Wis» of wij z' aug heite,
De «Harmonies» en «l'halia»,
Kom, formeertj ein maskerade,
Flinke Vastenaovendjstoet,
Ein heel nette cavalcade,
Einen optocht. Weert veuroet!

Refrein:

Weert veuroet! Weert veuroet!
Viva de carnavalstoet!
Kom veugtj ug der bi j.
Och minse rooptj vri j:
Weert veuroet! Weert veuroet!
Viva de carnavalstoet!
Weert veuroet! Weert veuroet!
Viva de carnavalstoet!

* * *

Laotj dan nou toch weer ins blieke,
Waat het stedje Weert vermaag.
Op dan Weerter erm en rieke!
Op! 't Es feest in Weert van daag!
Mestrecht heet ziene Momustempel.
Remundj heet ziene Flarusstoet.
In Vinlo Jocus geeftj 't exempel.
In Weert doa blievot: Weert veuroet!

Refrein.

* * *

«Limburgia» geeftj weer in 't noorde
Heel schoon feest, waal bekindj,
Tuintj det aug de Weerter oorde
Altied blieve einsgezindj.

Asdje dan weer zeetj passeere
Ooze Vastenaovendjstoet,
Wiltj os met den oetroop eere:
Bravo! Flink zoo! Weert veuroet!

Refrein.

* * *

Aoj gebroeke zeen verlwene,
Aug de lommert waarm en heit,
Wo de bekkers met verschene,
Met groot getoet. Gein kleinigheid.
Gè heurtj van geinen lommert kalle.
Pèperneutjes, groote mop,
Doedelkaarte, zoo bevalle,
Losse zich in nihil op.

Refrein.

* * *

Oos vaders hebbe rog gestoke,
Neet met schup mer waal met reek.
't Dauvelke waas los gebroke.
Bezocht den umtrek in dees streek,
Toen heet Weert den naam gekrege,
Ve neume hem hi j toch rechttoet:
Rogstèkers zeen ve toen gebleve.
Lève den rog en Weert veuroet!!!

Refrein.

G. DRESEN.

DE WEERTER JONGES.

Op e bekindj wieske.

Neeweert es het land der pinne;
De Meijerij det van de lijn;
Mezeik haaltj 't heilig wames binne;
Mer Weert det stook den rog allein.

Anger neumtj me: ezels-oore,
Laammekers, Jeangs, jao, det besteet.
Vè zeen as rogstèkers gebore,)
Lève den rog! Viva oos Weert!) *bis.*

* * *

Weerter jonges in verre streke,
In Oost of West, of Zuud of Noord,
Altied es het toch gebleke,
Oos Weert vergète zij toch noot,
Preesters, burgers, soldaote, boore
Onthaoje 't woord door hun geleerd:
Vè zeen as rogstèkers gebore,)
Lève den rog! Viva oos Weert!) *bis.*

* * *

Jan van Weert, den draod ontloupe,
Ontweek dun spanreem, woord groot man,
De vi jand deejt aug bekoupe;
Dao spriktj genog d'histoire van.
En midde van al di j gelorie,
Dacht e aan de Weerter streek.
È was as rogstèker gebore)
Lève den rog! Viva oos Weert!) *bis.*

* * *

Viva Weert! roope vè in bliedschap.
Lève den rog! astj spanne zooj.
De Weerter jong blijft boete vijandschap.
De Weerter zeen van good allooi.
Lève den rog! zoo lang den tore,
De Weerter reus, nog recht un steet.
Vè zeen as rogstèkers gebore)
Lève den rog! Viva oos Weert!) *bis.*

G. DRESEN.

